

CRB 2024-1030

8 april
2024

ADVIES

**De negatieve gevolgen van de tariefaanpassing van
de woon-werkabonnementen beperken**

Blijde Inkomstlaan 17-21 1040 Brussel
Avenue de la Joyeuse Entrée 17-21 1040 Bruxelles
T 02 233 88 11
E mail@ccecrb.fgov.be
www.ccecrb.fgov.be

Inbehandelingneming

Op 30 januari 2024 keurde de federale regering een maatregel goed die de financiële gevolgen van de prijsindexering van de woon-werkabonnements voor werknemers die geen 80/20-derdebetalersregeling¹ genieten moet verzachten.

Concreet komt deze maatregel (waarvoor 5 miljoen euro op jaarbasis wordt vrijgemaakt) erop neer dat de federale overheid voor maximum 7,5% tegemoetkomt in de prijs van de treinabonnements voor het woon-werkverkeer van werknemers via een belastingkrediet. Dat krediet wordt op aanvraag verleend aan werkgevers van wie de verhoogde tussenkomst in de kostprijs van het abonnement minstens 79,3% bedraagt. Op die manier wordt de financiële bijdrage van de werknemer beperkt tot 20,7% van de abonnementsprijs. Het belastingkrediet wordt niet verleend aan werkgevers die met de NMBS een 80/20-derdebetalersovereenkomst hebben gesloten.

Bij brief van 1 februari 2024 heeft federaal minister van Mobiliteit G. Gilkinet hieromtrent een adviesvraag gericht tot de Nationale Arbeidsraad. Op 9 februari 2024 kwamen vertegenwoordigers van de beleidscel van de minister toelichting ter zake geven aan de gemengde subcommissie Treinkaarten, die binnen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad (hieronder: de Raden) met dit dossier is belast.

Parallel met de aanneming van de collectieve arbeidsovereenkomst (cao) nr. 19/11² en van het NAR-advies nr. 2.416 waarin deze cao wordt verduidelijkt, hebben de Raden - op basis van de gedachtewisselingen die op 9 en 23 februari en op 11, 21 en 26 maart 2024 plaatsvonden binnen de gemengde subcommissie Treinkaarten – het voorliggende advies opgesteld, dat tijdens de gemengde plenaire vergadering van de Raden van 8 april 2024 werd goedgekeurd.

¹ De 80/20-derdebetalersregeling is een regeling waarbij de werkgever 80% van de abonnementsprijs voor zijn rekening neemt, de resterende 20% ten laste van de overheid is en de werknemer een kosteloos abonnement voor zijn woon-werkverkeer geniet.

² Cao nr. 19/11 van 8 april 2024 tot wijziging van de cao nr. 19/9 van 23 april 2019 betreffende de financiële bijdrage van de werkgevers in de prijs van het gemeenschappelijk openbaar vervoer van de werknemers.

ADVIES

1 De cao nr. 19/11 tot wijziging van de cao nr. 19/9

De Raden wijzen erop dat de sociale partners op 8 april 2024 in de Nationale Arbeidsraad de collectieve arbeidsovereenkomst (cao) nr. 19/11 hebben gesloten en een begeleidend advies (nr. 2.416) dienaangaande hebben uitgebracht. De cao nr. 19/11 wijzigt een aantal bepalingen in de cao nr. 19/9, die betrekking heeft op de financiële bijdrage van de werkgevers in de prijs van het gemeenschappelijk openbaar vervoer van de werknemers. De forfaitaire bedragen van de werkgeversbijdrage in de prijs van de woon-werkabonnementen³ worden op 1 juni 2024 verhoogd tot 71,8% van de prijs van het gebruikte abonnement die gold op 1 februari 2024. Deze bedragen zullen gedurende de jaren 2025 tot 2029, en dit telkens op 1 februari van elk van deze jaren, worden aangepast. Voor de jaarlijkse aanpassing van de forfaitaire bedragen zal rekening worden gehouden met de aanpassing, door de NMBS, van de tarieven van de abonnementen voor het door de NMBS georganiseerde gemeenschappelijk openbaar vervoer, indien die er is. Het eerste procentpunt van deze tariefaanpassing zal voor 100% in aanmerking worden genomen voor de verhoging van de forfaitaire bedragen en de verdere procentpunten van de tariefaanpassing voor 50 %, zonder dat de verhoging van de forfaitaire bedragen jaarlijks meer dan 2,5 % kan bedragen.

Fictief voorbeeld. Op 1 februari 2026 verhoogt de NMBS de tarieven van haar abonnementen met 1,78%. Het eerste procentpunt van deze tariefaanpassing zal voor 100% in aanmerking worden genomen voor de verhoging van de forfaitaire bedragen van de werkgeversbijdrage en 0,78 procentpunt van de tariefaanpassing voor 50%. Conclusie : de forfaitaire bedragen van de werkgeversbijdrage worden op 1 februari 2026 verhoogd met 1,39 %. 1,39 % is minder dan 2,5% en moet dus niet worden afgetopt.

Ook verwijzen de Raden naar (sub)sectorcao's die andere maar minstens gelijkwaardige terugbetalingsmodaliteiten voorschrijven dan de cao nr. 19/9, zoals

³ Dit zijn de Standaard abonnementen, de Flex abonnementen en het Halftijds abonnement.

gewijzigd door de cao nr. 19/11, of die voorzien in de toepassing van het 80/20-derdebetalerssysteem.

2 De uitvoeringsmodaliteiten van het belastingkrediet en van de cao nr. 19/9 zoals gewijzigd door de cao nr. 19/11 op elkaar afstemmen

De Raden vragen dat in de uitvoeringsmodaliteiten van het belastingkrediet rekening wordt gehouden met de bedragen van werkgeversbijdrage in de prijs van de woon-werkabonnementen en hun jaarlijkse evolutie, zoals bepaald in de cao nr. 19/9, zoals gewijzigd door de cao nr. 19/11.

Momenteel voorziet het wetsontwerp houdende diverse fiscale bepalingen dat de voorwaarde die vervuld moet zijn om het belastingkrediet toegekend te krijgen, is dat de verhoogde tussenkomst van de werkgever in de kostprijs van het abonnement minstens 79,3% bedraagt. **De Raden vragen dat** deze voorwaarde wordt aangepast in die zin dat **het belastingkrediet verleend wordt op voorwaarde dat de verhoogde tussenkomst van de werkgever minstens 7,5 procentpunten hoger is dan het bedrag van de werkgeversbijdrage dat wordt bepaald overeenkomstig de cao nr. 19/9, zoals gewijzigd door de cao nr. 19/11 en dat jaarlijks gepubliceerd wordt op de website van de Nationale Arbeidsraad.**

Ook vragen de Raden dat de geldigheidsduur van het belastingkrediet wordt afgestemd op die van het aanpassingsmechanisme dat beschreven staat in artikel 3 van de cao nr. 19/9, zoals gewijzigd door de cao nr. 19/11.

Op dit moment is in het wetsontwerp houdende diverse fiscale bepalingen voorzien dat het belastingkrediet verleend wordt voor de tussenkomsten van de werkgever die worden betaald of toegekend in een periode van 4 jaar (nl. van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2027). De cao nr. 19/9, zoals gewijzigd door de cao nr. 19/11, voorziet in een mechanisme voor de aanpassing van de bedragen van de werkgeversbijdrage voor de periode van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2029. Bijgevolg **vragen de Raden dat de geldigheidsduur van het belastingkrediet verlengd wordt met 2 jaar (d.i. tot en met 31 december 2029).**

Bovendien **vragen de Raden dat het belastingkrediet ook van toepassing wordt in situaties waarin de werkgever met de NMBS een andere derdebetalersregeling (dan**

de 80/20-regeling) heeft gesloten in het kader waarvan hij tegemoetkomt in de prijs van het treinabonnement.

3 Inspelen op het prijsaspect is belangrijk, maar niet voldoende

Inspelen op het prijsaspect is volgens de Raden belangrijk met het oog op de realisatie van een duurzame modal shift in het woon-werkverkeer, maar niet voldoende. De prijs heeft een onmiskenbare invloed op de modale keuze van de werknemer voor zijn woon-werkverplaatsingen, maar is niet het enige beslissingscriterium: ook de kwaliteit van het openbaar vervoer en het gebruiksgemak ervan zijn in dit verband belangrijk.

De Raden herinneren aan hun advies van 30 januari 2024, waarin ze ervoor waarschuwden dat het aantal treinreizigers stabiel zou kunnen blijven of zelfs zou kunnen dalen als gevolg van de tariefindexering van de NMBS die sinds 1 februari 2024 van kracht is. Deze tariefindexering gaat immers gepaard met een verslechterde kwaliteit van de dienstverlening aan de reiziger: een daling van de stiptheid van het treinverkeer, een stijging van het aantal afgeschafte treinen enz.

Deze combinatie kan negatieve gevolgen hebben voor zowel de mobiliteit als de financiële inkomsten van de NMBS en kan ertoe leiden dat de kloof ten aanzien van de doelstellingen die geambieerd worden in het ondernemingsplan 2023-2032 van de NMBS⁴ en de Spoorvisie 2040⁵ groter wordt.

Met het oog op deze doelstellingen, die ze ten volle onderschrijven, vragen de Raden dan ook eens te meer met aandrang om dringend werk te maken van een kwaliteitsverbetering en van een betere integratie van het openbaar vervoer. In het kader van de bevordering van het openbaarvervoergebruik is het in hun ogen ook belangrijk om het gebruik van het mobiliteitsbudget te bevorderen, de combinatie

⁴ Een streefdoel van de NMBS dat opgenomen is in het ondernemingsplan 2023-2032 van de NMBS bestaat erin om tegen 2032 30% meer reizigers aan te trekken ten opzichte van 2022.

⁵ Volgens de Spoorvisie 2040 moet het modaal aandeel van de trein in het personenvervoer tegen 2040 15% bedragen (tegenover 8% in 2019).

trein-fiets te faciliteren en het toepassingsgebied van de vrijwillige 80/20-derdebetalersregeling uit te breiden tot al de gecombineerde abonnementen.